

Terugblik excursies 2017 Bufferboeren Veghel

Tijdens de goed bezochte startbijeenkomst op 15 september '17 in de bedrijfskantine bij grondverzet en transportbedrijf Van de Beeten in Veghel, gelegen pal tegenover het waterwingebied en pompstation van Brabant Water, is door zowel projectgroep als de deelnemende boeren en tuinders geopperd om enkele excursies te organiseren. Zo ontstond het idee om in gesprek te gaan met een ondernemer die ervaring heeft met Peil Gestuurde Drainage, is er interesse naar andere teelten zoals Sorghum of Gras-Klaver en wil men graag in gesprek met collega boeren en tuinders die ervaring hebben opgedaan in het eerste Bufferboeren project te Loosbroek. Tevens start een korte discussie over voor- en nadelen van toepassen van niet-kerende grondbewerking. Daar waar de een hier al jaren meewerkt en zeer positieve ervaringen heeft, staat ook een deel van de groep hier erg kritisch tegenover. Dit vormt een mooie aanleiding om ook dit onderwerp op de agenda te zetten. De organisatie en planning van de excursies is opgepakt door ZLTO, er is contact gezocht met leden, deelnemers van andere 'waterprojecten'. Op deze wijze kan men naast het opdoen van de kennis over het onderwerp, ook direct als collega boeren onderling ervaringen uitwisselen.

10 oktober 2017– Excursie omgekeerde drainage - Lieshout

De eerste excursie vond plaats bij melkveehouder Wilfried van Dijk, gevestigd aan het Laar 2 in Aarle-Rixtel. Zijn bedrijf ligt op steenworp afstand van de Bierbrouwerij Bavaria in Lieshout. In dit gebied is in 2014 het project 'Boer Bier Water' gestart. Dit is een samenwerking tussen lokale boeren en tuinders, Bavaria, ZLTO, gemeente Laarbeek, Waterschap Aa & Maas, Agrifirm en de lokale Rabobank. Wilfried is een van de deelnemende boeren in het project en op zijn bedrijf is gedurende het project een drainage systeem aangelegd wat peil gestuurd is en ingezet kan worden als omgekeerde drainage. Dit wil zeggen dat het systeem in plaats van enkel water afvoert of vasthoudt onder het perceel juist ook gevoed wordt. Er wordt water ingelaten door Bavaria, dit is gezuiverd restwater wat anders geloosd zou worden op het oppervlakte water. Door in het inbrengen van water in het perceel, sub irrigatie genoemd of ondergrondse beregening, is het water direct beschikbaar voor de wortels van het gewas.

Na ontvangst met koffie en toelichting door Wilfried heeft Ruud Bartholomeus, onderzoeker Hydrologie bij KWR, de groep het veld mee ingenomen. De groep van in totaal 12 aanwezigen, bestaande uit voornamelijk boeren, enkele medewerkers van het waterschap Aa & Maas en een medewerker van het Vlaamse AgroBeheerCentrum ECO2 ging in gesprek met elkaar over de werking van het systeem. Zo demonstreert Ruud ter plekke hoe hij, op eenvoudige wijze de drainage leeg kan laten lopen, door het verzetten van enkele buizen.

Foto's excursie Bufferboeren Veghel 10 oktober 2017 (ZLTO, 2017)

Het grondwaterpeil wordt binnen het perceel kunstmatig gestuurd met de inlaat van het restwater van Bavaria. Het water wordt verzameld in een grote betonnen put achter op het perceel. Vanuit hier wordt het water de drainage in gebracht.

Foto's excursie Bufferboeren Veghel 10 oktober 2017 (ZLTO, 2017)

Aldus de groep zijn er in Veghel ook kansen om een soortgelijk systeem aan te leggen. Met name op de percelen gelegen op de hogere zandgrond nabij het pompstation zijn droogtegevoelig. In het beekdal van 'de Aa' zijn de gronden veelal te nat, daar is het op het eerste gezicht minder kansrijk. In wateraanvoer kan worden voorzien uit het spoelwater van Brabant Water. Dit dient wel verder onderzocht te worden, op zowel kwaliteit als kwantiteit.

29 november – Excursie Gras-Klaver en ervaringen Bufferboeren project – Loosbroek

De tweede excursie was op 29 november 2017 bij een van deelnemers aan het Bufferboeren project in Loosbroek, Arnoud van der Wijst, melkveehouder aan de Busselsesteeg 1 in Loosbroek. Arnoud teelt reeds 5-6 jaar grasklaver en sinds vorig jaar ook cichorei en smalle weegbree op zijn percelen. Zijn bedrijf en huiskavel liggen aangrenzend aan het waterwingebied van Brabant Water.

Bij de ontvangst vertelt Arnoud over zijn ervaringen met klaver. Hij is recent, na een traject enkele jaren omgeschakeld naar biologische melkveehouderij en levert nu al zijn melk aan EKO Holland. Coöperatie van biologische melkveehouders. Zijn ervaring met klaver is erg positief en Arnoud benadrukt dat het niet enkel voor biologische boeren een belangrijke toevoeging aan het rantsoen kan zijn. Met minder bemesting, maar wel voldoende stikstof en daarmee eiwit productie is klaver onmisbaar. Een van de aanwezige boeren gaf aan zelf ook klaver te hebben geteeld. Echter als groenbemester in monotelt, in tegenstelling tot Arnoud, die het door zijn gras heen zaait (mengteelt). Dit blijkt minder bruikbaar omdat er dan met maaien veel zand bij zit en er relatief veel open, onbegroeide plekken in het perceel ontstaan. Voor bodemverbetering is de indruk dat dit een redelijke toegevoegde waarde had, alhoewel het idee heerst dat een meerjarige teelt, net als gras, meer organisch stof op zal bouwen. Praktisch gezien in opbrengst en effectief bodemverbetering concludeert de groep dat klaver in mengteelt met gras een betere toepassing is.

Na het gesprek binnen is de groep onder leiding van Huub van der Velden, adviseur Akkerbouw het veld in gegaan. Hier werden de penetrometer (bodemdrukmeter) en vochtmeter uitgereikt aan de aanwezige boeren. Zo kon men direct aan de slag met de apparatuur. De penetrometer is als het ware een prikstok, door deze geleidelijk de grond in te duwen voel je aan de weerstand hoe 'verdicht' de bodem is en waar een storende laag zit. De vochtmeter heeft een digitaal scherm waarop het gemeten vochtpercentage wordt weergegeven. Binnen het perceel waren verschillen te vinden in zowel vocht als diepte van de storende lagen. Met name op de kopakker en nabij de ingang van het perceel lag het vocht percentage hoger dan 10 tot 15 meter verder naar binnen. Tevens lag er ondieper een storende laag. Beide te verklaren door bodemverdichting als gevolg van vaker bereiden met (zware) machines.

Foto Penetrometer (ZLTO, 2017)

De vooraf gegraven profielkuilen gaven inzicht in opbouw bodem en beworteling van de gewassen. Het perceel is opgedeeld in 2 delen. Het linkse deel heeft is grasland met enkel klavers, zowel rode als witte klaver. In het rechtse deel staat daarnaast ook nog smalle weegbree en cichorei. Beide dieper wortelende gewassen, hetgeen ook zichtbaar werd in de profielkuil. In de grond waren volop regenwormen aanwezig, wat duidt op een gezond bodemleven. Ook de storende lagen, en in de bodem de roestkleurige harde zandlaag waren duidelijk zichtbaar.

Foto's excursie Bufferboeren Veghel 29 november 2017 (ZLTO, 2017)

Er was grote interesse binnen de groep naar gras-klaver teelt, mede vanwege de alsmaar strenger wordende mestwetgeving. Het was een erg interactieve excursie, met positief kritische vragen van alle aanwezigen, hetgeen aangeeft dat men oprecht geïnteresseerd is naar het onderwerp. Het advies van Arnoud is om ook in Veghel aan de slag te gaan met gras-klaver mengteelt.

Dirk Beekmans (ZLTO)
Projectmedewerker Bufferboeren Veghel, Adviseur Bodem & Water

20 december 2017

brabant Water

 Waterschap
Aa en Maas

ZLTO

Het project Bufferboeren Veghel is mogelijk gemaakt door financiële steun van het Deltaplan Hoge Zandgronden van Provincie Noord-Brabant

Provincie Noord-Brabant